

FAGUS Fakta 3 / 2006 Ingjerd Solfjeld: Oppstøtting av trær

FAGUS - Faglig utviklingssenter for grøntanleggssektoren ønsker Kirkegårdsforeningen med alle sine medlemmer velkommen i FAGUS.

Kirkegårdene er viktige for folk. Vegetasjonen på kirkegården er gjenkjennelig, rolig, og gir en god ramme omkring besøket. Den faglige og estetiske kvalitet på de enkelte kirkegårder må sikres og videreutvikles innenfor de gitte økonomiske rammer. Valg innenfor drift bør tas ut fra faglig kunnskap.

Kirkegårdene får nå, i likhet med alle grønne arealer i byer og tettsteder, nye oppgaver og flere roller. De oppfattes i tillegg til sin primærfunksjon blant annet som områder for rekreasjon, biologisk mangfold og klimatilpasninger ved hjelp av vegetasjon. Ny bruk krever kanskje annen kunnskap.

FAGUS Rådgivning er en nettbasert rådgivningstjeneste som tilbys av FAGUS.

Abonentene får tilgang til store mengder fagkunnskap gjennom FAGUS Fakta, FAGUS Spørsmålsbank og muligheten til å stille spørsmål til våre 23 rådgivere. Se

<http://fagus.no/bli-abonnent-pa-fagus-radgivning> for flere opplysninger eller ring telefon 94 14 32 10. Landets fremste fagfolk innenfor grøntanleggssektoren står klar til å bistå deg. Bli abonnent!

Organisasjonen FAGUS er stiftet av organisasjonene for fagfolkene i grøntanleggssektoren; Bad, park og idrett, naml - norske anleggsgartnere, miljø- og landskapsentreprenører, Norsk Gartnerforbund, Norsk Trepleieforum og Norske landskapsarkitekters forening. Kirkegårdsforeningen sluttet seg til i 2010. Hele den profesjonelle grøntanleggssektoren står altså samlet bak FAGUS, og møtes gjennom FAGUS til samarbeid.

For å sette fokus på høyt grøntfaglig nivå i skjøtsel av kirkegårder, ønsker FAGUS nå at noen utvalgte FAGUS Fakta gjøres tilgjengelige for Kirkegårdsforeningens medlemmer. FAGUS Fakta utgis ca 10 ganger pr år til abonnentene på FAGUS Rådgivning og vi håper at flere vil la seg inspirere av oppdatert kunnskap.

FAGUS Fakta 4 / 2004	Inger Sundheim Fløistad: Ugrasarbeid ved klargjøring av nye plantefelt
FAGUS Fakta 2 / 2005	Knut A. Thorvaldsen: Dynamisk montering av natursteinbelegg med settelag av finsingel
FAGUS Fakta 3 / 2006	Ingjerd Solfjeld: Oppstøtting av trær
FAGUS Fakta 5 / 2007	Odd Andersen: Gras på vanskelige steder
FAGUS Fakta 7 / 2007	Eva Vike: Gode storstauder for offentlige anlegg
FAGUS Fakta 6 / 2008	Helge Klingberg: Kirkegården - trær og graver
FAGUS Fakta 1 / 2010	Marina Bergen Jensen et al.: Regnbede – kreativ håndtering af regn

Se neste side for dette FAGUS Fakta:

FAGUS Fakta 3 / 2006 Ingjerd Solfjeld: Oppstøtting av trær

OPPSTØTTING AV TRÆR

Av FAGUS-rådgiver Ingjerd Solgfjeld

En abonnent stilte følgende spørsmål: "Vi skal plante 10 lindetrær med stammeomkrets 12-14. Hvilken type oppstøtting bør brukes og når kan oppbindingen fjernes? Trærne vil stå forholdsvis vindutsatt til."

Et mye brukt system for oppbinding er én til tre påler som drives godt ned i bakken før man fyller tilbake jord i plantehullet. Tre påler anbefales på vindutsatte steder. Stokkene skal plasseres på utsiden av, men inntil klumpen, eller mellom røttene på barrotsplanter.

Når pålene er plassert godt nedi jorden er det unødvendig å stive av med tverrliggere. Tverrliggere er ofte årsak til "gnisningsskader" (mekaniske skader) på stammen og de kan bli brukt som "brekkstang" ved hærverk. Hvis man finner det nødvendig å bruke tverrliggere er det et poeng å feste dem så lavt som mulig fordi treet har mindre bevegelse langt nede. Ved lav plassering er det mindre fare for at treet skal komme bortli tverrliggerne når det blåser og få skader.

Hver påle festes separat til treet med en slynge. Oppbindingsmaterialet må være bredt og av en slik kvalitet at det ikke skader barken. Det må ikke bindes stramt rundt stammen slik at veksten hemmes. Det er en fordel å bruke naturmaterialer som på sikt vil løse seg opp hvis de ikke blir fjernet, for eksempel flettet kokostau.

Sort pil viser hvordan kokostauet er festet til pålen med pappspiker. Tverrliggere for å stabilisere pålene er her sløyfet. Dette er gjort for å redusere risiko for mekanisk skade. Foto: Ingjerd Solgfjeld

Oppbindingen skal i første rekke støtte rotklumpen slik at nye røtter får ro til å feste seg og vokse. For å fylle denne funksjonen kan oppbindingen være forholdsvis lav. Dette må vurderes i hvert enkelt tilfelle, men ca 0,5 - 1m over bakken kan være nok. Dette forutsetter at treet har sterk nok stamme til å holde seg oppreist. Har man et tre med svak stamme som bøyer seg, må man

la en av stokkene være høyere og feste treet slik at retter seg opp igjen om det bøyes til siden. Denne pålen settes da på lo side av treet for å sikre at treet bøyer vekk fra pålen i vind.

I enkelte tilfeller kan det tenkes at man ønske en høyere oppbinding også på trær som har sterk nok stamme til å holde seg oppe selv. Det kan være spesielt vindutsatte steder eller i områder med mye hærverk.

Bevegelse i stammen gir en sterkere stammeoppbygging. Det utvikles en stamme som avsmaler. Stammeomkretsen er da størst nederst og avsmaler oppover. Dette er årsaken til at unødig høy oppbinding bør unngås. Det er særlig viktig når oppbindingen står i mange år. Beholdes den kun i én til to sesonger har høyden på oppbindingen ikke så mye å si for stammeutviklingen.

Oppbindingen må fjernes så snart treet har festet seg og står støtt. Erfaringsvis vil et tre være godt etablert etter en sesong hvis vekstforholdene er gode. Etter tre år bør oppbindingen være fjernet. Hvis pålene virker som beskyttelse mot skader av gressklipper eller annet, kan man la pålene stå igjen selv om oppbindingen fjernes.

Husk at oppbinding må etterses jevnlig. Mange trær skades av gnisning mot oppbindingsmateriale og for stramme oppbindinger.

Typisk skade etter for stram oppbinding som ikke er fjernet i tide. Foto Erik Solgfjeld